

• Gerard Kramer

Jona en Galaten: twee nieuwe delen van de serie *Importantia Studiebijbel*

De Importantia Studiebijbel begon in 2017 met de publicatie van het *Hebreeuws-Nederlands Lexicon* en het *Grieks-Nederlands Lexicon*, met daaraan gekoppeld ook een Oude en Nieuwe Testament met Strong-coderingen. De aanvankelijke publicaties waren een afgeleide van de veel uitgebreidere naslagwerken die beschikbaar zijn voor de Online Bijbel apps (www.onlinebible.com). De twee nieuwste delen van de *Importantia Studiebijbel* zijn van de hand van dr. Raymond R. Hausoul, en zijn geschreven met zowel het gebruik van gedrukte boeken als van de Online Bijbel apps in het achterhoofd. Beide boeken neem ik in deze recensie onder de loep.

Jona. Genade voor beulen en misdadigers

Hausoul begint zijn inleiding (9-19) op zijn commentaar op het boek Jona met een relaas over de indeling en de volgorde van de kleine profeten en de plaats van Jona daarin. In de Hebreeuwse Bijbel - en dus ook in alle Nederlandse Bijbelvertalingen - is de volgorde thematisch en geografisch bepaald; de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, rangschikt de kleine profeten echter op lengte, en wel van lang naar kort. Interessant om te weten!

Daarna geeft Hausoul een, wat hij noemt, viertal hoofdinterpretaties van het boek Jona, en een weging daarvan.

- 1) De eerste is 'Jona als negatief voorbeeld'. Jona is volgens de aanhangers van deze visie 'de opstandige profeet met het moeilijke karakter die niet wil dat Gods genade zich tot andere mensen uitstrekt, van zijn verantwoordelijkheid wegrent en tegenspuutert'. Hausoul stelt daar tegenover dat ook mensen als Abraham, Mozes en Job tegen Gods keuzes protesteerden, en dat de Heer Jezus geen negatief oordeel over Jona velde (Mat.12:39-41; Luk.11:29-32).
- 2) De tweede is de nadruk op het berouw en de vergeving bij de inwoners van Nineve, en op de liefde, genade en barmhartigheid van God. Hausoul vindt dat deze benadering te weinig rekening houdt met Jona's reacties in hfdst.2 en 4, en ook niet met het slot van

het boek, nl. dat het Gods hart raakt 'als er mensen door onwetendheid omkomen'.

- 3) De derde hoofdinterpretatie beschouwt Jona als type van Israël. Aan het einde van de Middeleeuwen heeft zich het idee ontwikkeld dat Jona de gierige Israëliet was die weigerde Gods genade te delen met niet-Joden. Hausoul neemt afstand van deze gedachte door erop te wijzen dat nergens in het boek Jona de hoofdpersoon moeite heeft met de volken. Maar ... een verkeerd onderbouwde typologie kan m.i. nooit een reden zijn een bepaalde typologische verklaring volledig af te wijzen. Jona kan namelijk heel goed fungeren als type van het volk Israël, dat gefaald heeft als Gods getuige en nu tijdelijk terzijde is gesteld, na te zijn opgeslokt in de volkerenzee. In de toekomst zal Israël weer worden aangenomen en hersteld als getuige van God tegenover de volken - precies zoals Jona de kans kreeg opnieuw zijn zendingstaak op zich te nemen¹.
- 4) De vierde hoofdinterpretatie wil iemands orthodoxie afmeten aan zijn wel of niet geloven in wat de vis volgens de Bijbeltekst met Jona heeft gedaan - hem opslokken en na drie dagen weer levend uitspuwen. Hausoul vindt dit een versmalling van de boodschap van het boek. Dit punt zou ikzelf daarom niet als een vierde hoofdinterpretatie willen beschouwen. Het gaat hier eerder om het geloof in de historiciteit van een op zichzelf niet onbelangrijk detail van het boek. Overigens is het goed te zien dat Hausoul overtuigd is van de historiciteit van het hele boek Jona; hij geeft daar ook goede argumenten voor (15).

Na de inleiding volgt de vers-voor-vers verklaring van het boek Jona (19-35). Met deze helder geschreven verklaring

¹ Zie bijv. W.J.Ouweneel, *De profeet Jona*, Alblasterdam 1989, 2^e druk, p.13.

kan ik doorgaans instemmen, maar in een recensie horen ook enkele kritische opmerkingen. En dan gaat het mij vooral om de reden die Hausoul noemt voor Jona's aanvankelijke weigering om naar Nineve te gaan. Jona zou een anti-Assyriër zijn, die moeite had met het karakter van Assyrië als 'afschuwelijke bloedstad', of hij zou niet naar de volken willen gaan. 'Jona zag enkel het nut van een oordeel over Nineve in. *Hij wist niet waarom de stad genade moest ontvangen en voelde geen medelijden met de inwoners van Nineve.* Liever vluchtte hij' (21). Het gaat mij om de door mij gecursiveerde zin. Merkwaardig is dat Hausoul dit schrijft bij het becommentariëren van Jona 1:3, waar staat: 'Maar Jona stond op om naar Tarsis te vluchten, weg van het aangezicht van de HEERE'. De opdracht die Jona in 1:2 had gekregen, was juist om het oordeel aan te kondigen: 'Sta op, ga naar de grote stad Nineve en predik tegen haar, want hun kwaad is opgestegen voor Mijn aangezicht'. Hier is dus, zoals al opgemerkt, sprake van een oordeelsaankondiging, en zeker niet van genade, precies zoals Jona gepast zou moeten vinden! Hoe komt Hausoul er dan bij te stellen dat Jona niet wist waarom Nineve genade moest ontvangen? Maar ... Hausoul slaat m.i. wel degelijk de spijker op zijn kop!

De oplossing staat echter pas in Jona 4:2, waar Jona aan God opbiecht waarom hij eerder niet naar Nineve wilde gaan, maar naar Tarsis vluchtte: 'Och HEERE, waren dit mijn woorden niet toen ik nog in mijn eigen land was? Daarom ben ik het voor geweest door naar Tarsis te vluchten! Want ik wist dat U een genadig en barmhartig God bent, geduldig en rijk aan goedertierenheid, Die berouw heeft over het kwaad'. Dat was het dus! Jona wist dat God genadig was, en het oordeel niet zou voltrekken! Hausoul had dus zijn uitleg van 1:3 kunnen onderbouwen door te verwijzen naar 4:2. Nog een detail: niet pas in 4:2 spreekt Jona voor het eerst een gebed tot God uit, maar al tijdens zijn verblijf in de buik van de vis, in 2:2-9. Hausoul eindigt zijn boek met een respectabele literatuurlijst van ruim drie pagina's.

Galaten. De vrijheid van het evangelie

Een heel wat moeilijker Bijbelboek om te becommentariëren is Paulus' Brief aan de Galaten. Daarom is het best wel bijzonder dat Hausoul zijn commentaar begint met vast te stellen dat Galaten 'een erg mooie brief' is: 'De brief raakt de diepste snaren van het evangelie en raakt niet alleen christenen, maar ook Joden en moslims' (9). Aan die laatste categorie had ik zelf niet direct gedacht - maar ze komen in het boek aan de orde bij de bespreking van Galaten 4:21vv., waar Hagar en Ismaël aan bod komen. Ik citeer alvast: 'Isaak en Ismaël zijn stamvaders van

twee verschillende geloofsvisies. Het Joodse volk stamt biologisch van Isaak af en moslims zien zichzelf als het nageslacht van Ismaël. Voor de moslims is Ismaël de vader van de Arabieren en daarmee van veel moslims. Ismaël is de oudste zoon en dus de erfgenaam. Abraham offerde hem (volgens de moslims, GHK) op de berg Moria en bouwde later in Mekka de heilige Ka'aba. De nadruk ligt hierbij in de islam op de overgave, onderwerping aan Allah als een slaaf. Daarin is er een verschil met het christendom dat spreekt van een overgave, relatie met God de Vader als zoon. Voor de islam is het onmogelijk dat God een zoon of zonen heeft. Voor de christen is dat de kern van het evangelie'.

Ook dit commentaar begint met een helder geschreven inleiding. Daarin komt Hausoul meteen met zijn voornaamste stelling: 'Hierbij gaat het niet om de vraag of christenen die uit de volken afkomstig waren zich moesten laten besnijden en de wet van Mozes moesten volgen om gered te worden (vgl. Hd 15). Het gaat in deze brief veeleer om de vraag of de christenen uit de volken zich moeten laten besnijden om bij Gods volk te horen' (9). Verder komt de vraag aan de orde wie de Galaten precies waren, en aan welke Galaten de brief precies geschreven is, en in welke fase van Paulus' leven.

Wat ik in de inleiding mis, is een overzicht van de betekenissen die het woord 'wet' in de brief aan de Galaten heeft. Ook in de vers-voor-vers uitleg komt niet naar voren dat Paulus het begrip wet niet steeds op dezelfde manier hanteert.

Verder valt mij als classicus natuurlijk op dat er een naam van een Romeinse stadhouder verkeerd geschreven is: Ventidius Comanus moet Ventidius Cumanus zijn (45); maar daar zal niemand over vallen. In de uitvoerige bibliografie van 11 pagina's ontbreekt W.J. Ouweneel, *De vrijheid van de Geest. Bijbelstudies bij de Brief van Paulus aan de Galaten*, Vaassen 1997 - maar uit de Duitse vertaling van dit boek, *Der Brief an die Galater*, Bielefeld 1998, wordt veelvuldig geciteerd.

Ik eindig voluit positief: beide boeken zijn m.i. prima bruikbare hulpmiddelen bij het bestuderen van het Woord van God.

N.a.v. Dr. Raymond R. Hausoul, *Jona. Genade voor beulen en misdadigers*, Importantia Publishing, Dordrecht 2022, 42 pagina's, ISBN 978 90 5719 706 2, €14,95

N.a.v. Dr. Raymond Hausoul, *Galaten. De vrijheid van het evangelie*, Importantia Publishing, Dordrecht 2023, 144 pagina's, ISBN 978 90 5719 707 9, €22,50.